

DISKUSE

NĚKOLIK POZNÁMEK K OTÁZKÁM EFEKTIVNOSTI VE VELENÍ A ŘÍZENÍ VOJSK PODLE ZKUŠENOSTÍ ZE ŠTÁBNÍCH CVIČENÍ

Kapitán Matej Jakoby

Otázce urychlení a zlepšení práce štábu bylo už ve Vojenské mysli věnováno několik článků a diskusních příspěvků. Nejlepší možnost přezkoušet dosažené výsledky v této oblasti dávají štábní cvičení. Štábní cvičení na vyšším stupni jsou prostředkem sloužícím k zvyšování operativní pohotovosti a připravenosti štábu. Chtěl bych se při nich obrátit na otázku, které podle mého názoru doposud byla věnována malá pozornost, a to na otázku fyzického zatížení a vyčerpání štábu.

Naše štáby se z cvičení trvajících 4 až 7 dní vrací fyzicky vyčerpány. V průběhu cvičení, zvláště v době vedení boje, projevuje se ve štábu nadměrná nervosita, únava, což se odráží na kvalitě práce, ba dochází i k jednotlivým případům slabšího nervového zhroucení. Tento stav není a nemůže být normální.

Je možné podle dosavadních zkušeností počítat, že armádní útočná operace potrvá 5 až 6 dní a její příprava a naplánování 4 až 5 dní. Po ukončení armádní operace je operační přestávka v trvání 1 až 2 dni (někdy i 3 dni), vyplněná přeskupením a naplánováním další operace v rámci frontové operace, potom boj v trvání 4 až 5 dní. Po ukončení frontové operace je nutné provést přeskupení a zabezpečení dosaženého úspěchu, což si vyžádá nejméně 2 až 3 dni. Kalkulace ukazuje, že štáb armády bude 17 až 22 dní intenzivně zatížen.

Naše cvičení nedosahují ani poloviny mnou vypočítané doby, a přece fyzický stav štábu ke konci cvičení je na nízké úrovni. Cvičení se dá pravda vydržet, člověk nemusí delší dobu spát. Není však možno tvrdit, že fyzické možnosti člověka nemají určitou hranici (i když je u jedinců různá) a že tuto hranici je možno nepřetržitě zvyšovat. Moderní boj však neustále zvyšuje svoje požadavky na člověka. Nová organizace — větší počet samostatných svazků v armádě vyžaduje přímého a velmi těsného styku s bojištěm, jako i zasahování do místních taktických situací. To vypětí štábu ještě více zvětšuje.

Doporučení, řešit tuto otázku dodržováním plánu odpočinku, není východiskem. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že plán odpočinku ve většině případů je jen formálním dokumentem, zpracovaným pro rozhodčí; štáb, když chtěl splnit úkol, musel pracovat bez ohledu na odpočinek. Zvyšovat počty by též nebylo dobré řešení. Štáb by se tak stal nemotorným i těžko ovladatelným. Kořeny a řešení je třeba hledat jinde. V čem jsou tedy kořeny neúměrného vyčerpání štábu? Pokusím se je aspoň částečně probrat, aniž tím chci snížit odpovědnost štábu za dané nedostatky. Jsou to:

1. **Nedostatky v organizaci práce štábu a jednotlivých oddělení.** Štáby pracují často živelně, bez přesných pokynů a s rušivými zásahy při obcházení nižších náčelníků do chodu života štábu. Radová příslušníci štábu často vykonávají práci, která přísluší jejich náčelníkům, k nimž nemají pravomoc, možnost se rozhodovat, a proto ani odpovědně a tvůrčím způsobem ji v celku řešit (organizace součinnosti, plán operace, rozhodnutí).

Příslušníci štábu vykonávají práci, která jim funkčně nepřísluší, zatěžuje je a oslabuje pracovní kolektiv, jako na příklad telefonisty, kresliče, lepiče map, a často musí zařizovat věci, které patří do kompetence pobočníků nebo správce štábu, a přitom nedostávají k zpracování dílčí úkoly, které jim podle funkčního zařazení přísluší, a štáb tak ztrácí řídicí úlohu.

2. **Pracovní mapy.** Vede se jich mnoho a jejich vedení je na velmi nízké úrovni. Jsou vedeny nepřehledně, hrubými tužkami (používání jich by se mělo zakázat), situace podbarvované prstovými čarami. Jen velmi málo náčelníků dokáže vést (a vede) přehledně svou pracovní mapu.

K pracovním mapám se přistupuje bez uvědomění si jejich důležitosti, zbytečně se po nich škrtá, lámou se, špiní, zapomíná se na to, že se mapy dají skládat, a nosí se stočené pod paží. Skoro na každou novou situaci je vyžadována mapová nová. To však znamená slepení mapy, její

přípravu (přenesení kódovací sítě, volací znaky) a zakreslení poslední situace. Ten, kdo s mapami pracuje, ví, že příprava nové pracovní mapy trvá až hodinu (někdy i déle) a že ne vždy je kreslič k dispozici, aby tuto práci udělal.

Při vedení pracovních map (i při zpracovávání dokumentů) je nutné odsoudit snahu zakreslovat situaci v armádě do praporů. To je u armády o sedmi divisích místo 29 pluků (počítány i tankové) 63 praporů a 8 tankových pluků. Taková informovanost jen zatěžuje náčelníka. Náčelníci si musí uvědomit, že nemohou mít v pracovních mapách zakresleny všechny podrobnosti, nýbrž jen to, co skutečně pro svou práci potřebují.

3. Dokumentace. Je nutné rozhovořit se o grafických dokumentech. Nechci odsuzovat všechny grafické dokumenty, ale existují dokumenty, jejichž napsání na stroji trvá maximálně do dvou hodin, a stejný dokument zpracovat graficky trvá dvanáct až šestnáct hodin. Při tom však údaje zakreslené v dokumentu jsou často nepřesné a liší se, protože ještě v době zpracovávání nebyly k dispozici všechny podklady nebo nebyl čas je srovnat s jinými odděleními. Jednotlivá nařízení jsou vydávána před zpracováním dokumentu, a proto mu často neodpovídají a na vydání doplňkových nařízení není buď čas nebo jsou vydána pozdě. Podle zpracovaných dokumentů se nevelí, po jejich zpracování se založí a vytáhnou až při likvidaci.

Zpracováváme množství dokumentů, kde se jednotlivé údaje opakují, mechanicky překreslují z plánů jednotlivých druhů vojsk. Bylo by nutné prohlédnout zpracováváné dokumenty, určit jejich nutnost a potřebnost (plán protitankové obrany, plán ochrany proti zbraním hromadného ničení, plán protivýsadkové obrany) a některé dokumenty sloučit nebo vůbec zrušit. K provedení operace by plně postačovaly ze vševojskových dokumentů: grafický plán operace a plán přeskupení s potřebnými písemnými přílohami, rozkaz s bojovými nařízeními pro svazky a písemná tabulka součinnosti, zpracované bez zbytečných podrobností, které zahrnují ve svých dokumentech divise. Získaného času by se dalo využít na provádění kontrol u podřízených svazků a k poskytování jim konkrétní pomoci při provádění plánování a opatření k nastávajícímu boji. Otázce kontroly a pomoci na štábních cvičeních tak jako i osobnímu styku funkcionářů armády s podřízenými svazky je věnována malá pozornost.

Pokud jde o samy grafické dokumen-

ty, není možno přejít bez povšimnutí, že se někdy zpracovávají plakátovou formou tak, aby je bylo vidět na dálku (silné čáry, deseticentimetrové popisy), zakrývá se terén i situace a kalkulace, pracně se píše tuší na mapu, což vyžaduje velkého množství kresličů. Nejsou tedy dokumenty, podle nichž se dá pracovat, a náčelník, který dokument předkládá při schvalování, má často jeho obsah ještě napsán na stroji v ruce.

4. Pojítka. Neodpovídají požadavku rychlého a přesného předávání zpráv a rozkazů. Tato otázka patří do oblasti technického rozvoje a dotýká se snad i otázky utajení nových prostředků. K prostředkům, které máme k dispozici, je možné říci toto: Telefon pro velké vzdálenosti v armádě jen velmi málo vyhovuje (slabá slyšitelnost). Naše pojítka (nepočítajíc v to vrtulníky, jejichž použití doposud je málo rozšířeno a jejichž použití v boji i při vlastní vzdušné převaze bude třeba promyslet, neboť jsou dobře viditelným a lehce zranitelným cílem pro letectvo a dělostřelectvo protivníka) nám umožňují v armádě získávat ucelený obraz o situaci jednou za 4 hodiny se zpožděním situace o 3 až 4 hodiny, což dnes, kdy armáda po zrušení střeleckého sboru, musí řešit i místní taktické situace, souvisící s přímým řízením boje na bojišti a dělat rychlá protiopatření, nevyhovuje.

Nejbezpečnějším a nejrychlejším pojítkem od divise výše se zdá dálkopis a radiový dálkopis. Dále k urychlení spojení v rámci štábu armády i divise bude nutné vyloučit telefon a nahradit ho parafonem předběžně aspoň u hlavních oddělení, na kterém by bylo potřebné provést úpravu tak, aby všichni účastníci mohli hovořit i mezi sebou jednotlivě a dávat oběžníkové zprávy.

Domnívám se, že bude třeba probrat a zrevidovat u štábu armády otázku osobního předávání (i přebírání) zpráv příslušníky štábu, kdy se stávají telefonisty se štábním vzděláním, místo aby vyhodnocovali situaci, a přitom odborné školenou obsluhu pojítek nenahradili.

5. Pomůcky utajení velení. U nás v armádě je k nim odpor, což odpovídá těžkosti práce s nimi. Dnešní naše pomůcky utajení velení velení brzdí, zpožďují vydávání rozkazů i získávání situace, jsou nemoderní a zastaralé. Systém nahrazování významů u šifer II. stupně nedá se zmmodernisovat sestavením nových výrazů.

Šifer I. stupně, kterými by měla být odeslána všechna zásadní rozhodnutí a

důležité situace vlastních jednotek, nedá se prakticky v boji, když jich je nejvíce třeba, použít. Jejich norma je: zpráva o 3 až 4 řádcích — zašifrování hodina, rozšifrování 1 až 1½ hodiny, předání zprávy do půl hodiny, t. j. celkem 2½ až 3 hodiny (při dobrém spojení) bez započítání možných chyb, které může učinit jak odesílatel, tak přijímací orgán, obsluha a i rušení protivníka, o něž v boji nebude nouze, po kterých se stává zpráva neluštělnou. Bude nutné, aby naše systémy utajení byly nahrazeny novými na základě moderní soudobé techniky, kde bude namáhavá lidská práce nahrazena přístroji, které pracují rychle, bez chyb, a tyto přístroje zavést počínajíc stupněm pluk a výše.

Dílčí závěry k některým otázkám jsem učinil již při jejich probírání, nebudu se proto k nim znovu vracet. Na konec bych chtěl ještě podotknout, že by podle mého názoru bylo nutné

— provádět krátká zaměstnání s náčelníky s cílem zvýšit návyky v organizaci práce, a to ne formou ukázky, nýbrž za

osobního zpracovávání práce příslušného oddělení i získávání zpráv, při tom dbát na vedení pracovních map. Nebylo by též na škodu zařazovat vedoucí funkcionáře podřízených svazků na štábních cvičeních do pracovního kolektivu štábu armády, aby se seznámili se způsobem, rozsahem práce a možností štábu armády, jakož i prakticky poznali potřeby armády se stránky divise.

— Přezkoušet efektivnost grafických dokumentů a zmenšit jejich počet podle účelnosti.

— Hledat nové prostředky v oblasti spojení a utajení velení, které urychlí řízení vojsk.

— Provádět štábní cvičení v delším časovém rozpětí než doposud, v rozsahu dvou až tří týdnů, aby štáby zvykly na dlouhodobé pracovní zatížení.

*

Moje poznámky jsou kusé a nevyčerpávají daný problém, domnívám se však, že k otázkám, o kterých jsem pojednal, je nutno věnovat náležitou pozornost.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K PROBLÉMŮM ÚTOČNÉ OPERACE S ROZVINUTÍM SIL Z CHODU

Kapitán Ladislav Vaněk

V posledních číslech Vojenské mysli letošního roku jsou rozváděny nové názory na zahajování útočné operace na připravenou posílní obranu nepřítel s rozvinutím sil z chodu. V žádné práci nebyla však posuzována otázka zahajování útočné operace s rozvinutím sil z chodu proti nepříteli, který připravil mobilní obranu. Přitom je všeobecně známo, že právě na důležitých směrech bude nepřítel za soudobého hromadného použití zbraní hromadného ničení velmi často organisovat mobilní obranu.

Bude-li nepřítel organisovat mobilní obranu, vytváří slabý přední okraj této obrany, do níž vyčleňuje asi jednu třetinu sil, dokonce lepší podmínky pro zahájení útočné operace s rozvinutím sil z chodu nežli za útoku na připravenou posílní obranu.

Slabý přední okraj mobilní obrany však staví do popředí otázku co nejúčelnějšího využití vojsk v dotyku s nepřítelem, která budou překročena v úseku průlomu svazky vyvedenými z hloubky a přejdou do druhého sledu vševojskové

armády. Ve svém diskusním příspěvku rozvedu názor, jak zahájit útočnou operaci s rozvinutím sil z chodu s využitím volných druhých sledů a záloh vojsk v dotyku.

Vzhledem k rázu předního postavení mobilní obrany, bráněnému systémem rotních opěrných bodů, byla-li bezpečně zjištěna, bude obtížné účelně použít atomových zbraní přímo na přední okraj. V tom případě je nutné na úseku 20 km soustředit k umlčení tohoto postavení během dvou nocí před útokem 850 až 950 hlavních k umlčení jen předního postavení mobilní obrany.

Soustředování velkého množství dělostřelectva je však spojeno s nebezpečím prozrazení směru hlavního úderu, úseku průlomu a s odhalením možné doby zahájení útoku.

Mimo to bude-li přední postavení umlčováno jen dělostřelectvem, musí se první sledy útočících vojsk rozčleňovat do malých jednotek a často i rozvinout do bojových sestav před předním okrajem. V přípravném období se však nepodaří

zjistit konkrétní rozmístění všech tanků, protitankových zbraní a zbraní pěchoty. Mimo to tyto palebné prostředky budou do poslední chvíle rozmístěny v záložních palebných postaveních a bude obtížné zabezpečit, že budou spolehlivě umlčeny jen dělostřelectvem. Ani souvislým umlčováním všech zákopů a výšin na předním okraji obvyklými dělostřeleckými a minometnými prostředky po 30 až 40 minut nelze zaručit, že odpory hned po skončení dělostřelecké přípravy neoživnou.

Propočty ukazují, že k tomu, aby mohl být zahájen boj o přední okraj v rozvinutých nebo značně rozčleněných sestavách, musí být rozčleňování do praporůních pochodových proudů zahájeno nejpozději 12 až 15 km od předního okraje, do rotních pochodových proudů 4 až 6 km od předního okraje. Za této situace dochází k značnému nahuštění sil a prostředků právě v době, kdy vojska procházejí hlavními palebnými postaveními dělostřelectva, třetím a druhým postavením prvního pásma obrany obsazeným vojsky v dotyku.

Tankové, mechanisované a motorisované proudy pochoduující z hloubky 10 až 15 km k přednímu okraji lze těžko zvukově utajit. Mimo to mohou být z této vzdálenosti sledovány pozemními a letectvími radiolokátory, průzkumnými skupinami (diversanty) vyslanými vzdušnou cestou na směry možného postupu svazků vyváděných z hloubky. Za těchto podmínek mohou být nekryté, rozčleněné a nahuštěné prapory a rotní proudy neobyčejně účinně napadeny atomovými zbraněmi, řízenými střelami, palbami dělostřelectva a údery letectva na pochodových osách.

Je otázka, zda takto napadené a oťřešené proudy budou schopny se rozvinout a úspěšně prolomit přední postavení mobilní obrany a rychle proniknout do hloubky s cílem využít účinků atomových úderů provedených na zálohy nepřítele.

Z uvedených důvodů bude účelnější přední postavení mobilní obrany prolomit v noci (nebo za ztížených pozorovacích podmínek) na několika směrech střeleckými divisemi v dotyku s nepřítelem a zlepšit podmínky pro zasazení divisi útočících s rozvinováním z chodu a umožnit jim bez boje rychle proniknout do hloubky prvního pásma obrany.

Tím by byly odstraněny potíže a nebezpečí spojené s rozčleňováním a rozvinováním vlastních vojsk před předním okrajem nepřátelské obrany. Jaké jsou možnosti střeleckých divisi v dotyku zahájit průlom nepřátelské mobilní obrany tímto způsobem?

Možno očekávat, že na důležitém operačním směru bude na vlastní straně v obraně střelecká divise na frontě okolo 15 km. Na předním postavení může mít nepřítel ve stejné šířce zhruba hodnotu do tří praporů, uskupených s mezerami do 6 až 7 rotních operných bodů, které budou přehrazovat hlavní komunikace (přístupové směry) do hloubky mobilní obrany.

Předpokládejme, že vlastní střelecká divise v dotyku, uskupená do dvou sledů v plucích i v divisi, má na druhém a třetím postavení k dispozici pět střeleckých praporů, prostředky tří střeleckých pluků, jeden divisi tankový pluk a jeden divisi průzkumný prapor. Z těchto sil a prostředků může organisovat 6 až 7 úderných odřadů, každý v síle zesíleného praporu, které za podpory dělostřelectva jsou schopny útočit na určených směrech a zničit 6 až 7 rotních operných bodů na předním postavení mobilní obrany před příchodem divisi hlavního úderného uskupení z hloubky. Omezenými průlomy na směrech mohou bez boje a rychle proniknout divise hlavního úderného uskupení se silnými přesunutými odřady nebo pluky prvního sledu v praporních pochodových proudech nebo v předbojových sestavách.

Po vytvoření omezených průlomů na směrech mohou úderné odřady rozšiřovat úspěch do stran, vyčistit přední obranné postavení v celé šíři nebo upevnit dosaženou čáru a zajistit pronikání divisi hlavního úderného uskupení předním postavením mobilní obrany.

Střelecká divise v dotyku s nepřítelem, dříve než přejde do druhého sledu útočící armády, bude takový úkol schopna zpravidla vždy splnit.

Velitelé i vojska na frontě jsou dobře seznámeni s konkrétními odpory a situací nepřítele na předním postavení, dobře znají terén a zátarasy před předním okrajem. Na přípravu úderných odřadů k průlomu na směrech bude dost času. Zaujetí výchozího položení blíže k přednímu okraji možno snadno utajit, neboť úderné odřady mohou být do něho vyváděny během přípravného období postupně a po malých jednotkách. Většina dělostřeleckých a minometných prostředků pluků i divise nemusí se přemisťovat, neboť stačí plnit úkoly podpory pěchoty do cmezené hloubky 3 až 4 km i beze změny palebných postavení. Rovněž většina vozidel útočících a posilových prostředků a týlů úderných odřadů by zůstala na místě a nezatarasovala by komunikace.

Útok na přední postavení mobilní obrany by byl zajišťován prapory prvního

sledu, které by palbami svých prostředků umlčovaly nepřátelská pozorovací stanoviště, po případě palebné prostředky v mezerách mezi opěrnými body, nebo by se připojily částí svých sil (rotami druhého sledu) k útoku úderných odřadů.

Použití druhých sledů střelecké divise v dotyku, která přejde do druhého sledu armády ke zteči předního postavení mobilní obrany na několika takticky vzdálených směrech, nebude vždy možné nebo účelné.

V závislosti na rázu, druhu a hodnotě nepřátelské obrany, na možnostech vlastních vojsk a na zvolené formě manévru vševojskové armády může být použito různých kombinací využití vojsk v dotyku a zabezpečení rychlého zasazení vojsk hlavního uskupení při průlomu přípravné mobilní obrany.

Podle situace mohou nastat na příklad i tyto varianty:

a) Bude-li nepřítel na předním okraji mobilní obrany organisovat silný uzel odporu, bráněný pěším plukem (bojovým skupením), který před zasazením divise hlavního úderného uskupení nutno rozdrtit (narušit), možno použít druhých sledů pluků a divise k centralisovanému úderu na jednom směru. Pět až šest praporů za podpory dělostřelectva a 90 až 100 tanků může být použito v útočném pásmu širokém 6 až 8 km. Tyto síly budou schopny prolomit první i druhé postavení a zničit tak silný uzel odporu. Na této šířce možno tedy otevřít cestu zhruba jedné divisi přiváděné z hloubky a zabezpečit její pronikání do hloubky mobilní obrany v praporních proudech.

b) Druhých sledů pluků a divise možno využít k organisování tří bojových skupení v síle po dvou praporech, kterými možno prolomit první postavení posílní obrany na třech směrech (na každém v šířce 2 až 2,5 km) na jednom nebo na obou bocích silného uzlu odporu s cílem umožnit svazkům hlavního úderného uskupení obcházet silné uzly na předním okraji a přes úseky posílní obrany vyjít do boku a týlu útvarů protiztečné skupiny a je zničit.

c) V závislosti na bojové sestavě střelecké divise v dotyku bude v druhých sledech pluků i divise často méně sil a prostředků. Na příklad divise na 20 až 24 km může mít tři pluky v prvním sledu a jen jeden střelecký prapor a tankový pluk v záloze. Přitom její sestavu budou překračovat až tři svazky, pro něž je nutné zlepšit podmínky zasazení předchozím prolomením prvního postavení na 8 až 10 směrech. Střelecká divise v dotyku v tom případě bude mít k dispozici síly

k organisování pouze jen čtyř úderných odřadů.

K prolomení nepřátelského předního postavení na zbylých 4 až 6 směrech mohou však divise hlavního úderného uskupení během přípravného období předstoupnout po jednom až dvou zesílených praporech z druhých sledů, které po dělostřelecké a letecké přípravě provedou společně s údernými odřady vojsk v dotyku průlom obrany prvního postavení, zabezpečí zasazení přicházejících vojsk z hloubky a přejdou do druhého sledu.

d) Někdy nebude účelné nebo možné vyžadovat, aby se divise v dotyku zmocnily celé hloubky předního postavení, a postačí, naruší-li svým útokem souvislost předního okraje a zmocní-li se jen prvních dvou zákopů.

Často nebude ani účelné, aby tyto jednotky pronikly dál, neboť může být plánováno provedení atomových úderů na postavení nebo prostory rozmístění plukovních záloh právě v této době, kdy nepřítel bude vyvádět dosud nenapadené plukovní zálohy z úkrytů k přehrazení některého směru ve svém obranném úseku. V tom případě bude účelné, aby útočící jednotky vojsk v dotyku využily obranných objektů na prvním a druhém zákopu nepřítel a nebyly zasazeny účinky vlastních atomových úderů prováděných v hloubce 3 až 3,5 km před nimi.

e) Jindy bude možné, aby vojskům v dotyku byly stanoveny i hlubší úkoly než zmocnit se jen předního postavení na určitých směrech.

Použití střelecké divise v dotyku ke zteči předního postavení mobilní nebo posílní obrany nebude vždy možné. Bude-li předpokládáno, že se střelecká divise v dotyku připojí částí svých sil k průlomu hlavního sil vševojskové armády, nebude schopna plnit i tento úkol.

Využitím vojsk v dotyku k narušení nebo prolomení předního postavení mobilní obrany na směru hlavního úderu armády lze dosáhnout především těchto výhod:

— vojska hlavního úderného uskupení neztrácejí čas postupným rozčleňováním a bojem o přední postavení; mohou být zasazena v předbojových sestavách;

— zkracuje se doba pobytu nekryté postupujících vojsk před předním okrajem, kde má nepřítel nejlépe připravený systém palby a úderů k zmaření (oddálení) zteče své obrany;

— velká část dělostřelectva nepřítel bude zpravidla vést palby ve prospěch udržení předního kraje obrany a nebude v takové míře rušit postup a rozčleňování vojsk hlavního úderného uskupení;

— v době zahájení dělostřelecké přípravy zteče ve prospěch úderných odřadů mohou být vojska hlavního úderného uskupení značně vzdálena od fronty (15 až 20 km) a budou v podstatě mimo dosah polního dělostřelectva nepřítele;

— použití atomových úderů proti málo rozčleněným pochoduujícím proudům je méně účinné;

— bude-li boj o přední postavení mobilní obrany zahájen údernými odřady ještě v noci nebo za ztížené viditelnosti, může se stát, že nepřítel bude oklamán, zahájí protipřípravu do prázdná nebo provede nevhodný manévř protizvědnou skupinou a usnadní tak boj divisi v hloubce;

— v době dokončování boje o přední postavení mobilní obrany přicházejí čerstvé, pevně organizované, na pochodových osách připravené první sledy divisi hlavního úderného uskupení, které mohou rychle pronikat do hloubky a využít účinků atomových úderů použitých na zálohy v době, kdy je nepřítel vyvádí z úkrytů;

— jednotky a útvary vojsk v dotyku mohou útočit do omezené hloubky bez

značného počtu bojových a dopravních vozidel, bez podstatné části týlových jednotek a útvarů všech druhů vojsk. Jejich sestava nebude tedy zatrasovat komunikace pro manévř záloh velitele armády;

— některých komunikací těchto jednotek možno využít k přesunu nebo k manévru druhých sledů sousedních divisi. Tím lze prakticky dosáhnout většího rozstupu mezi pochodovými proudy druhých sledů divisi hlavního úderného uskupení, které budou hlavními objekty napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení.

Uvedené názory na použití vojsk v dotyku k útoku do omezené taktické hloubky mobilní nebo posílní obrany před zasazením vojsk hlavního úderného uskupení jsou v jistém slova smyslu novým způsobem zahajování útočné operace s rozvinutím sil z chodu. Tyto názory vyžadují dalšího kritického posouzení a rozpracování spojených s tím problémů vedení a zabezpečení ostatními druhy vojsk. Tyto otázky nebylo možné v omezeném diskusním příspěvku rozvést.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU MAJORA MIROSLAVA NEDVĚDA

»Několik poznámek k výpočtu hustot a poměru sil«

(VM 2/1957)

Uvedený článek se dotýká nevyřešené, a proto velmi živé problematiky. S autorovými názory, které odsuzují nereálné hodnocení poměru sil, je nutno nejen souhlasit, ale vyvodit z nich i praktické důsledky v přípravě velitelů, štábů a posluchačů vojenských škol ve smyslu Rozkazu ministra národní obrany pro bojovou a politickou přípravu.

Cílem tohoto diskusního příspěvku není »podepřít« autorovy vývody týkající se nutnosti pravdivého hodnocení vzájemného poměru sil v běžných zbraních (pěchotě, dělostřelectvu a tancích), aby bylo možno získat neskreslenou představu o situaci na frontě a podklady pro zdůvodněné rozhodnutí, nýbrž podrobněji rozvést otázku, kterou i autor považuje za zásadní, které však v článku nevěnuje tolik pozornosti, kolik si zasluhuje. Je to otázka poměru sil za používání atomových zbraní.

V minulých válkách byl útočník nucen použít proti obránci zpravidla trojnásobné převahy sil a prostředků. Zbraně hro-

madného ničení, zejména atomové výbušné zbraně, svým rozsahem ničivých účinků umožňují uživateli rázně změnit poměr sil ve svůj prospěch, což bezpochyby dovolí útočit při nepatrné počáteční převaze, po případě i při vyrovnaném poměru sil za předpokladu, že útočník dosáhne překvapení. Obecně uznávaný počáteční poměr sil 3 : 1, kterého v pozemních silách musel v minulosti útočník dosáhnout, ztratí pravděpodobně v soudobých podmínkách své opodstatnění. Mimořádného významu nabude vzájemný poměr v atomových zbraních, jejichž převaha může snížit potřebu pozemních sil.

Jde nyní o to stanovit, jakého poměru v atomových zbraních bude třeba dosáhnout na straně útočníka i obránce. Souhlasím s autorem, že při řešení tohoto problému nebude účelné srovnávat účinky určitého počtu dělostřeleckých hlavních na straně jedné s účinky atomové pumy určité ráže na straně druhé (faktory kvalitativně se lišící srovnávat nelze), nýbrž že bude nutno srovnávat předvídaný po-

čet a druh (ráž) atomových pum použitých protivníkem s plánovaným počtem a ráží vlastních atomových zbraní.

Je uznáván názor, že na divisi v obraně, organisované systémem praporečnických rajonů obrany, je třeba shodit 8 až 10 atomových pum (střel) malé a střední ráže (5 až 6 úderů na praporečnické rajony obrany a 3 až 4 úderů na dělostřelectvo a zálohy), aby počet ztrát v divisi převýšil 50% a aby tak divise byla zbavena schopnosti spolehlivého odporu.

Vojska určená k útoku zaujímají buď výchozí položení k útoku nebo útočí z hloubky z chodu. Ať už je útok organisován tím nebo oním způsobem, bude třeba k jeho zmaření útvarům a svazkům (vyšším svazkům) prvního sledu způsobit více než 33% ztrát, aby nemohly být včas nahrazeny z jejich druhých sledů, do nichž je zpravidla vyčleňována $\frac{1}{3}$ sil. K tomu je třeba, aby na každý pluk prvního sledu byl proveden úder dvěma atomovými pumami malé ráže za předpokladu, že vojsky protivníka budou dodrženy zásady rozptýlení, aby jednou atomovou pumou nemohl být zasažen více než jeden prapor. K zmaření útoku divise prvního sledu bude tedy třeba nejméně čtyř atomových pum malé ráže. Bude-li i na druhý sled divise shozena jedna puma, bude třeba celkem pěti atomových pum (střel) malé ráže. Zhruba stejného počtu bude třeba i na divisi druhého sledu.

Srovnáme-li počet a ráž atomových pum, které je třeba shodit na divisi v obraně, aby byla zbavena schopnosti spolehlivého odporu (8 až 10), seznáme, že obránci stačí zhruba polovina atomových zbraní (4 až 5) na divisi útočnicka, aby byla zbavena možnosti provést účinnou zteč. Zhruba poloviční potřebu atomových zbraní k úspěšnému vedení obranného boje lze zdůvodnit i tím, že atomovými údery obránce, vedenými převážně na tankové a mechanisované

jednotky, bude velmi ztížen, ne-li zneemožněn manévr pohybem, bez něhož útočník nemůže dosáhnout rozhodujících úspěchů (obránce využívá především manévru palbou).

Vzhledem k uvedeným předpokladům bude pravděpodobně nutné, aby obránce dosáhl v atomových zbraních poměru 1:2. Budou-li divise útočnicka organisovány praporečnickým systémem se silnými, samostatně činnými schopnými rotami a obrana protivníka systémem samostatných rajonů rot, zvětší se při stejném stupni ničení (umlčení) potřeba atomových zbraní na straně útočnicka i obránce, avšak vzájemný poměr 1:2 zůstane pravděpodobně zachován.

Je pochopitelné, že na použití atomových zbraní budou mít vliv i jiné okolnosti, jako je jejich počet, který bude k dispozici, stupeň vybudování ochranných objektů a morálka vojsk protivníka, tvářnost terénu a zejména překvapení dosažené jednou z bojujících stran, které potřebu atomových zbraní může podstatně snížit. V kalkulaci není též uvažováno o počtu atomových zbraní nutných k vybojování a udržení nadvlády ve vzduchu, což v soudobých podmínkách přerůstá operační rámec.

Uvedená kalkulace byla provedena za určitých teoretických předpokladů vycházejících ze základního požadavku dosáhnout potřebného stupně zničení (umlčení) vojsk protivníka. Má proto relativní platnost. Vyvozený poměr sil v atomových zbraních 1:2 potvrzuje však v celku i běžná praxe na cvičeních, při nichž je pro útočnou operaci počítáno zhruba s dvojnásobnou normou atomových zbraní proti operaci obranné.

V diskusním příspěvku jsem vyjádřil názor na otázku poměru sil za používání atomových zbraní s cílem rozvinout další diskusi a tak přispět k řešení této aktuální problematiky.

Zpracoval podplukovník Jiří Stránský

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU PLUKOVNÍKA JAROSLAVA ŠOLCE

»Součinnost mezi týlem pozemních vojsk a leteckým týlem v soudobé armádní operaci«

(VM 3/1957)

V uvedeném článku jsou podrobně rozzebrány problémy a otázky součinnosti mezi týlem pozemních vojsk a leteckým týlem v soudobé armádní operaci. Hlavní důraz je položen na rozpracování otázek

součinnosti uskutečňovaných týlem pozemních vojsk především ve prospěch letectva. Nelze však opomíjet druhou stránku této součinnosti, jejímž výsledkem bude lepší a rychlejší splnění úkolů týlu

pozemních vojsk. To prakticky znamená pomoc a využití prostředků letectva a leteckého týlu vůbec, ve prospěch týlu pozemních vojsk. Tato stránka součinnosti není v článku rozebrána. Rozeberu proto krátce tyto problémy.

Velkou pozornost při organizaci součinnosti mezi týlem pozemních vojsk a letectvem v soudobé operaci na stupni vševojskové armády je třeba věnovat organizaci a provádění vzdušného zásobování. Vševojsková armáda v nynější organizaci nemá prostředků k provádění vzdušného zásobování. Tyto prostředky jsou soustředěny u frontu a hlavního velitelství. Vzdušné zásobování je tedy prováděno zpravidla samostatnými dopravně výsadkovými leteckými pluky, které jsou organickou součástí letecké armády. Rychle a včas provedený vzdušný přísun může být proveden jen při dobré organizované součinnosti. Bude organizována a prováděna mezi týlem vševojskové armády a letectvem, jak v přípravném období operace, tak i v průběhu operace.

Bude-li vzdušný přísun prováděn a organizován frontem, nebude součinnost mezi týlem vševojskové armády a letectvem příliš rozsáhlá, poněvadž veškeré požadavky budou předkládány frontu, který vlastní organizaci a provedení vzdušného přísunu zabezpečí vlastními silami a prostředky. Bude nutno organizovat součinnost především v otázkách vyhledání a úpravy vhodných přistávacích (vzletových), po případě shazovacích ploch, jejich vytyčení, osvětlení a p.

V daleko širším měřítku bude nutno rozvinout součinnost mezi týlem pozemních vojsk a letectvem, dostane-li vševojsková armáda na určité období k dispozici dopravně výsadkové letectvo (1 až 2 pluky) k provedení vzdušného zásobování. V tomto případě bude nutná velmi těsná spolupráce počínaje vyžadováním materiálu, jeho přípravou k vzdušnému přísunu, nakládáním materiálu do letounů, jeho vykládáním na přistávacích plochách, po případě jeho shazováním z letadel, uvolnění vzletových ploch a p.

V prvním případě bude součinnost uskutečňována prostřednictvím staršího náčelníka, který organizuje vzdušný přísun (týl frontu). Výhodnější je ovšem přímý styk pozemních vojsk, která budou vzduchem zásobována, se zástupci letectva, které bude vzdušný přísun provádět. To vyžaduje vyslání zvláštní letištní skupiny v čele se zástupcem velitele leteckého svazku (útvary) (která by měla být součástí letecké operační skupiny), který bu-

de vzdušný přísun uskutečňovat. V daném případě bude velmi ulehčena práce štábu týlu vševojskové armády, protože vlastní výběr, přípravu přistávacích ploch, navádění letounů a p. bude organizovat a řídit tato skupina.

Není však vyloučena možnost, že se tak z mnoha příčin nestane. Potom bude všechny práce spojené s volbou a přípravou uvedených prostorů provádět štáb týlu vševojskové armády svými silami a prostředky (zpravidla druhé oddělení štábu týlu armády) v součinnosti s leteckou operační skupinou, je-li u velitelství armády.

V druhém případě, kdy vševojsková armáda dostane na určitou dobu prostředky k provádění vzdušného zásobování, je nutná spolupráce mezi letectvem a týlem pozemního vojska v těchto otázkách.

1. V plánování provedení vzdušného přísunu. V daném případě bude plánování vzdušného přísunu provádět druhé oddělení štábu týlu armády. Bude naprosto nutné, aby toto oddělení bylo zesíleno odborníky od leteckých útvarů, které budou vzdušný přísun vykonávat. Při současné organizaci druhého oddělení štábu týlu armády není toto oddělení schopno rychle a včas napláňovat a řídit provádění vzdušného přísunu. Je to způsobeno naprostým nedostatkem odborníků vyškolených v plánování a provádění vzdušného přísunu.

V současné době se stále množí návrhy, aby i vševojsková armáda byla vybavena útvarem vrtulníků a tak měla organické prostředky k provádění vzdušného přísunu. Přitom je navrhováno vytvořit u vševojskové armády samostatné oddělení pro plánování vzdušných přeprav. Jsem toho názoru, že dosavadní složení druhého oddělení štábu týlu armády je výhodnější, hospodárnější a plně vyhovuje. Doprava v armádním týlu musí tvořit jednotný celek, musí být řízena pružně, jednotně a neodtrženě. Jednotlivé druhy dopravy silniční, železniční, po vodě i vzdušné se musí i v armádním týlu vzájemně doplňovat. Kde nemůže být použito jednoho způsobu, musí vypomoci způsob druhý. Stačí jen zesílit skupinu pro plánování vzdušných přeprav o jednoho vyškoleného odborníka. Při provádění vzdušného přísunu v širokém měřítku bude vhodnější tuto skupinu zesílovat leteckými odborníky od útvarů, po případě od svazku, který bude vzdušný přísun uskutečňovat.

2. V přípravě materiálu k provedení vzdušného zásobování. Tu bude muset le-

tecký týl vypomoci vyškolenými pracovníky především na balení materiálu k provádění vzdušného přísunu. Zvláště při vzdušném přísunu materiálu shazováním pomocí padáků je tato práce velmi důležitá. Baliči padáků musí být skuteční specialisté. Jinak mohou nastat velké ztráty na shazovaném materiálu. Dokazují nám to příklady z Veliké vlastenecké války.

Na příklad při vzdušném zásobování tankových svazků v březnu 1944, které postoupily na čáru řeky Dněpr a Prut, bylo použito k balení padáků nevyzkušených vojáků. To mělo za následek, že se pro špatně složené padáky značná část shozeného materiálu rozbila nebo značně poškodila. Ztráty na materiálních prostředcích dosáhly 25% celkového množství shazovaného materiálu.

3. Při organizaci přísunu materiálu k letadlům, jeho nakládání do letadel, po případě jeho shazování (vykládání) z letadel. Nelze dopustit hromadění vozidel s materiálem u vzletových ploch. Přisun materiálu k letadlům bude prováděn až před samým odletem. Musí být prováděn plynule především podle okamžitých požadavků letectva. To nemůže zabezpečit žádný, sebezodpovědnější plán přísunu, nýbrž jen dokonalá součinnost mezi týlem pozemních vojsk a orgány letectva, které vzdušný přísun organizují.

Pracovníci, kteří nakládají materiál do letadel jsou povinni uposlechnout všech pokynů, které dává zástupce velitele leteckého útvaru, po případě pilot a které se týkají celkové organizace nakládání materiálu, pohybu okolo vzletových ploch, vlastního naložení materiálu do letadel, jeho připevnění a letištní služby v prostoru rozmístění útvaru letectva vůbec.

4. Při vyhledávání, zřizování a přípravě ploch pro přistávání letounů, po případě ploch pro shazování materiálu pomocí padáků nebo bez padáků. Tento problém je velmi složitý, vyžaduje skutečných odborníků a mnoho pracovních sil a strojů, které mnohdy budou jen u letectva. Soudobé dopravní letectvo vyžaduje k přistání a k vzletu dlouhých a upravených přistávacích a vzletových ploch, dokonalého jejich vytyčení a spolehlivě organizované letištní služby v celém prostoru určeném pro příjem materiálu přisunovaného vzduchem. To nelze reálně požadovat od týlu vševojskové armády. Je nutné, aby tu byl přítomen i zástupce leteckého dopravního útvaru (svazku), který provede výběr a přípravu přistávací a vzletové plochy, bude řídit její úpravu, vytyčení a celkovou le-

tištní službu v tomto prostoru. Ostatní pracovní síly, stroje a materiál dodá týl a vojska vševojskové armády. Zástupce leteckého útvaru (svazku) s potřebným personálem bude nutný v prostoru příjmu materiálu přisunutého vzduchem, půjde-li o přísun vzduchem přistáním letounů. Bude-li vzdušný přísun k jednotlivým svazkům prováděn shazováním pomocí padáků nebo bez padáků, není zpravidla třeba, aby ke svazkům, k nimž bude vzdušný přísun prováděn, byl vyslán letecký odborník. Vytyčení ploch shozu provedou orgány svazků svými silami a prostředky. Avšak i v tomto směru je třeba učinit určitá organizační opatření především u týlu našich divísi, kde v současných podmínkách není schopného a vyškoleného pracovníka, který by byl s to v krátké době odborně vyhledat a připravit plochu určenou pro shoz materiálu z letadel. Bude proto nanejvýš nutné vyškolit v těchto problémech jednoho až dva důstojníky od každé divise. Nejlépe by se k tomuto účelu dal vyškolit náčelník divisních skladů, po případě některý z pomocníků náčelníka organizačně plánovacího oddělení týlu divise.

Problém vytyčování těchto ploch nelze za žádných okolností podceňovat. I v tom je nutná těsná součinnost mezi týlem pozemních vojsk a letectvem. Dokazuje to tento příklad z války v Koreji. Americká armáda vytyčovala místa shozu vytyčovacími terčem »T«. Avšak protivník se brzy seznámil s tímto způsobem vytyčování, a tak bylo velmi mnoho nákladů omylem shozeno k němu. Proto později vždy 10 minut před přiletem do prostoru shozu očekával dopravní letouny lehký letoun od svazků, ke kterým byl vzdušný přísun prováděn, a ten je bezpečně doprovodil do prostoru shozu a přesně jim označil místo shozu.

Nutná je rovněž dokonalá součinnost směřující k rychlému a úplnému sběru padáků, poněvadž je to velmi cenný materiál. Na příklad Američané v Koreji kladli velký důraz na to, aby vojska vrátila padáky na nejbližší letiště. Odtamtud byly padáky dopravovány zpět do Japonska, odkud Američané prováděli vzdušné zásobování bojujících vojsk. Celkem bylo vráceno přes veškerou péči jen 40% padáků.

Týl pozemních vojsk musí s letectvem spolupracovat i při řešení problémů odsunu raněných a nemocných vzduchem vracejících se letouny, které provedly vzdušný přísun, při rozvinování překladíšť raněných a nemocných poblíž vzletových ploch a p.

Orgány týlu vševojskové armády musí

s letectvem spolupracovat i v jiných otázkách. Na příklad: využití výsledků průzkumu, který provádějí orgány leteckého týlu, jakož i informací o situaci v prostorech, kde je umístěno letectvo, výpomoc materiálem leteckého týlu ve prospěch vojsk vševojskové armády, výpomoc výkonnými stroji leteckého týlu při úpravě poškozených komunikací, při celkové organizaci ochrany a obrany voj-

skového a armádního týlového prostoru a podobně.

Závěrem nutno zdůraznit, že součinnost mezi týlem pozemních vojsk a leteckým týlem musí být oboustranná a její výsledky se musí projevit ve zlepšeném, snazším a rychlejším splnění úkolů obou spolupracujících stran.

Zpracoval major Vojtěch Machulda